

6360 SAYILI KANUN'UN BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMLERİNE ETKİLERİ: TRABZON ÖRNEĞİ¹

Çağrı D. ÇOLAK²

ÖZ

Büyükşehir sınırlarında yer alan belediye ve köylerin tüzel kişiliklerinin sona erdirilip mahalle statüsüyle ilçe belediyelerine bağlanmaları, 6360 Sayılı Kanun'un en tartışmalı düzenlemelerinden birisidir. Bu kanun, iktidar partisi tarafından yerel seçimlerden siyasi kazanım elde etme amacıyla kurgulandığı yönünde eleştirilere maruz kalmıştır. Araştırmanın amacı, yeni uygulama ile ilçe belediyesine bağlanan kırsal oyların ilçe belediye başkanlığı seçimlerini ne yönde etkilediğine yönelik değerlendirmelerde bulunmaktır. Bu bağlamda "Sandık Sonuçları Paylaşım Sisteminden (SEÇSİS)" alınan 2014 yerel seçimlerine ilişkin veriler aracılığıyla, Trabzon ilinde bulunan 18 ilçede, eski uygulama sınırlarındaki oy oranları tespit edilmiş ve bu oranlar mevcut seçim sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. Yeni uygulamanın Trabzon ilçelerinde birkaç istisna dışında seçimin sonucunu etkilemediği ancak ilk kez ilçe belediyesi için oy kullanan kırsal seçmen sayesinde iktidar partisinin oylarını arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kavramlar: 6360 Sayılı Kanun, İlçe Belediyeleri, Yerel Seçimler.

Jel Sınıflandırması: H70, H83.

THE EFFECTS OF LAW NO. 6360 TO THE METROPOLITAN SUB-PROVINCE MAYORAL ELECTIONS

ABSTRACT

Dissolving of legal entity of municipalities and villages located in the metropolitan boundaries and their subordination to the sub-province municipalities with neighborhood status is one of the most questionable regulations of the Law No. 6360. This law has been criticized regarding it is fictionalized by the ruling party with intent to make political gains in the local elections. This study aims to make evaluations about how rural votes effect the sub-province municipality elections through the new regulation. In this context, in the 18 sub-provinces of Trabzon, the voting rates of the old implementation boundaries were determined through the data on the 2014 local elections taken from the Ballot Box Results Sharing System (SEÇSİS), and these rates were compared with the current selection results. It has been reached the conclusion that the new implementation, with a few exceptions, hasn't influenced the election results in the sub-provinces of Trabzon, but the ruling party has increased its votes thanks to rural voters that have voted for the first time in the sub-province municipality elections.

Keywords: The Law No. 6360, Sub-Province Municipalities, Local Elections.

Jel Classification: H70, H83.

¹ Bu çalışma, 13-15 Ekim 2016 tarihlerinde Fırat Üniversitesi tarafından düzenlenen I. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda aynı isimle sunulan bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

² Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, cagricolak61@hotmail.com.

Makalenin Geliş Tarihi: 18.10.2016 / Yayına Kabul Tarihi: 08.11.2016

1. Giriş

Türkiye’de yaşanan hızlı nüfus artışı ve kentleşme süreci, yerel yönetim yapılanmaları açısından birtakım reform hamlelerini beraberinde getirmiştir. Söz konusu hamlelerin son halkasını ise “6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” oluşturmaktadır. Bu kanunun 2012’de yürürlüğe girmesi ile büyükşehir belediyeleri ve bu sınırlar içerisinde yer alan ilçe belediyeleri açısından devrim niteliğinde düzenlemeler ortaya çıkmıştır. Kanun, gerek büyükşehir belediye statüsü kazanma kriterlerini değiştirmesi, gerekse mevcut birçok yerel yönetim birimini ortadan kaldırması bağlamında kökten değişikliklere aracılık etmesinin yanı sıra, büyükşehir sınırlarında yer alan ilçe belediyeleri açısından da yeni düzenlemeler barındırmaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de yerel yönetim sistemi açısından yapılan üçlü ayırım (il özel idaresi, belediye ve köy), yerel yönetimleri açıklamada eksik kalmaktadır. Söz konusu ayırım 51 il için geçerli olmakla birlikte, geri kalan 30 ilde ise büyükşehir belediyesi ve büyükşehir ilçe belediyesinden oluşan bir yerel yönetim sistemi kurulmuştur.

Yeni düzenleme ile birlikte ortaya çıkan büyükşehir ilçe belediyeleri, birçok açıdan normal ilçe belediyelerinden farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların en önde geleni, belediye sınırlarına ilişkin olanlarıdır. Büyükşehir statüsünde olmayan bir ilçenin mülki sınırlarında; ilçe belediyesi sınırları dışında kalan alanda farklı belediye ve köy teşkilatları mevcut olabilmektedir. Ancak büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları, ilçenin mülki sınırının tamamından oluşmakta ve bu alanda başka bir yerel yönetim teşkilatı bulunmamaktadır. Çünkü 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişiliği sona erdirilen belediye ve köyler, aynı isimle mahalle olarak sınırlarında yer aldığı ilçe belediyesine katılmıştır. Kanunun öngördüğü “bütünşehir” olgusuna yönelik tartışmalar genellikle büyükşehir belediye sınırlarına ilişkin konularda yoğunlaşsa da, büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları da aynı olgunun bir sonucudur.

6360 sayılı Kanun, hukuki açıdan anayasaya ve taraf olunan birçok uluslararası sözleşmeye aykırılık teşkil ettiği; siyasi açıdan idari ve mali özerkliği sarstığı ve yerel demokrasiyi zedelediği; ekonomik açıdan ise ölçek ekonomileri ve optimal belediye büyüklüğüne ilişkin verileri göz ardı ettiği yönünde eleştirilere maruz kalmıştır. Öte yandan bazı kesimler kanuna farklı bir yönden yaklaşp, “bütünşehir” olgusunun yerel seçim sonuçlarını etkilemek için getirildiğine dair iddialarda bulunmuştur. Bu bağlamda araştırmanın amacı, 6360 sayılı Kanun kapsamında belirlenen yeni büyükşehir ilçe belediyesi sınırlarının “büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçları”na etki edip etmediğine yönelik değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Araştırmanın kuramsal arka planı, kanunun kırsal oylar vasıtasıyla büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçlarına etki etmek üzere kurgulandığı, başka bir deyişle, iktidar partisinin bu uygulamayı yerel seçimlerden avantaj elde etme

güdüyle ortaya çıkardığı tartışmalarına dayanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada; “2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçlarında ‘bütünşehir’ uygulaması rol oynamış mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Araştırma evreni, Trabzon’da yer alan 18 büyükşehir ilçesinden (Akçaabat, Araklı, Arsin, Beşikdüzü, Çarşıbaşı, Çaykara, Dernekpazarı, Düzköy, Hayrat, Köprübaşı, Maçka, Of, Ortahisar, Sürmene, Şalpazarı, Tonya, Vakfıkebir ve Yomra) oluşmaktadır. Bu ilçelerin önceki uygulama belediye sınırlarında yer alan mahallelerinde, 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde nasıl bir sonucun ortaya çıktığı tespit edilmiş ve ardından ulaşılan bulgular ile mevcut sonuçlar karşılaştırılmıştır. Yüksek Seçim Kurulunun (YSK) resmi internet sitesi¹ üzerinden paylaştığı “Sandık Sonuçları Paylaşım Sisteminden (SEÇSİS)” alınan veriler ışığında oluşturulan tablolar ile 6360 sayılı Kanun’un “bütünşehir” uygulamasının büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçları üzerinde etkisi olup olmadığı ortaya konmuştur.

Araştırmanın birinci bölümünde, 6360 sayılı Kanun’un büyükşehir ilçe belediyeleri açısından getirmiş olduğu yenilikler özetlenmiştir. İkinci bölümde, Türkiye’de yerel seçimler ve seçmen davranışına etki eden dinamiklere yer verilmiştir. Son olarak, araştırmanın amacı, yöntemi ve evreni açıklandıktan sonra, SEÇSİS’ten elde edilen ampirik veriler ışığında araştırmaya konu olan 18 büyükşehir ilçesindeki büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçlarına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2. 6360 Sayılı Kanun ve Büyükşehir İlçe Belediyeleri

Büyükşehir belediyesi kapsamında yapılan ve bu alan içerisinde yer alan diğer yerel yönetimleri de etkileyen en önemli düzenleme “6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”dur. Kanunun genel gerekçesi, tasarıda, “*etkin, etkili, hesap verebilen, katılımcı, saydam bir yerel yönetim anlayışını gerçekleştirmek ve bu ilkeler doğrultusunda vatandaş memnuniyetini arttırmak, hizmet kalitesini geliştirmek, optimal belediye büyüklüğüne ulaşarak ölçek ekonomilerinden yararlanmak böylece kaynak israfının önüne geçmek, hizmetlerin sunumunda etkili, planlı, verimli ve uyum içerisinde çalışmak*” olarak ifade edilmiştir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin sınıflandırılması genellikle üçlü bir ayırım üzerinden yapılmaktadır. İl özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşan bu ayırımın geçerliliği, 1984’ten itibaren büyükşehir belediyelerinin kurulmasıyla sarsılmıştır. 2012’ye gelindiğinde, bu ayırım geçerliliğini tümüyle yitirmiştir. Çünkü bu ayırım yalnızca büyükşehir statüsünde olmayan illerde geçerliliğini korumaktadır. Arıkboğa

¹ Çalışmada seçimlere ilişkin bulguların paylaşıldığı tüm tablolar, “<https://sonuc.ysk.gov.tr>” adresinden elde edilen veriler ışığında yazar tarafından oluşturulmuştur.

(2015: 187)'ya göre Türkiye'de yerel yönetim sistemi öncelikli olarak büyükşehir ve büyükşehir olmayan iller ölçütüyle kategorize edilmelidir. Ardından büyükşehir yönetim modeli ise büyükşehir belediyesi ve büyükşehir ilçe belediyesi olarak ikiye ayrılmalıdır.

Yerel yönetimlerin kategorize edilşinin güncellenmesine 6360 sayılı Kanun'un getirmiş olduğu yeni düzenlemeler gerekçe gösterilmektedir. Örneğin, kanunun 1. maddesinin 3. fıkrasında řu ifade yer almaktadır: *"Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır"*. Böylelikle ilçe mülki sınırlarında olmasına rağmen ayrı bir belde belediyesi veya köy yönetiminin mevcut olduğu alanlar mahalle statüsüyle ilçeye bağlanmış ve ilçe belediyesinin sınırları ilçe mülki sınırlarına eşitlenmiştir.

Kanunun 2. maddesinde ise büyükşehir statüsü kazanan illerin merkezinde kurulan ilçelere, mevcut büyükşehirlerin ilçelerindeki sınır değişikliklerine ve büyükşehir olmayan bazı illerde yeni kurulan ilçe belediyelerine ilişkin hükümler yer almaktadır. Öte yandan 6360 sayılı Kanun'un getirmiş olduğu yeniliklerden biri de "büyükşehir" tanımının güncellenmesidir. 4. maddeye göre büyükşehir belediyesi; *"sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi"* olarak tanımlamıştır.

Ayrıca kanunun 11. maddesi, hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir ilçe belediyeleri arasında yaşanması muhtemel bir görüş ve/veya uygulama ayrılığını önlemek için; *"Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir."* hükmünü barındırmaktadır.

6360 sayılı Kanun ile birlikte, büyükşehir modeli dışındaki yerel yönetimler için de yeni düzenlemeler ortaya çıkmıştır. Kanunun, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ilçe belediyesi ve mahalle kurulması için öngörülen nüfus kriterine yönelik değişiklikler içermesi, bu düzenlemelere örnek gösterilebilir. İlçe belediyesi kurulması için gerekli olan 50.000 ibaresi yeni kanunla 20.000 olarak değiştirilmiştir (Madde 14). Öte yandan belediye sınırları içinde mahalle kurulabilmesinin nüfus açısından alt sınırı 500 olarak belirlenmiştir (Madde 15). Ek olarak, kanunun geçici 2. maddesi, büyükşehir belediye statüsünde olmayan illerde nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerinin kaldırılıp köye dönüştürülmesini içermektedir. Bu hü-

küm, 5747 sayılı Kanun'un hedeflediği ölçek reformunu tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Kapsamlı bir idari dönüşüme kaynak teşkil eden 6360 sayılı Kanun birçok açıdan kamuoyunun, siyasilerin ve akademisyenlerin eleştirilerine maruz kalmıştır (Uzun ve Çolak, 2016: 1453). Bu eleştiriler; anayasa ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na (AYYÖŞ) aykırılık, hizmette halka yakınlık (yerindelik) boyutunun zedelenmesi, idari ve mali özerkliğin sarsılması, yerel demokrasiye aykırılık ve ölçek ekonomileri kriterlerine uyumsuzluk konularında yoğunlaşmıştır. Öte yandan kanunun yerel seçimlerde iktidar partisine kazanım sağlama amacıyla kurgulandığına yönelik eleştiriler de mevcuttur.

Kanunun anayasaya aykırı olduğu yönündeki eleştirilerini anayasanın 127. maddesine dayandıran Gözler (2013: 77), tüm büyükşehirlerde il özel idarelerinin, belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve tüm büyükşehirlerdeki bütün ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürülmelelerini hem hukukîlik, hem de yerindelik açısından anayasaya aykırı bulmaktadır. Anayasada üç çeşit yerel yönetim biriminin mevcut olduğunu belirten Gözler (2013: 56), 6360 sayılı Kanun'un ise öngörülen bu yerel yönetim birimlerini ya kaldırdığını ya da değiştirdiğini ifade etmiş ve böyle bir değişimin ancak ve ancak anayasa değişikliği ile sağlanabileceğini dile getirmiştir. Çukurçayır (2014: 24) da 30+51 sistemi olarak ifade ettiği bu ikili uygulamanın bütün idari yapıyı, yönetim geleneklerini, kamu hizmeti sunum biçimlerini ve aktörlerini değiştirdiğini hatta alt üst ettiğini belirtmiştir.

Öte yandan 6360 sayılı Kanun, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere aykırılık teşkil etmesinden dolayı anayasanın 90. maddesi bağlamında anayasaya aykırılık yönünden eleştirilmiştir. AYYÖŞ'ün "Yerel Yönetimlerin Sınırlarının Korunması" başlığı altında bulunan 5. maddesinde "Yerel yönetimlerin sınırlarında, mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara önceden danışılmadan değişiklik yapılamaz." ifadesi yer almaktadır. Oysa 6360 sayılı Kanun kapsamında il özel idarelerinin %36'sının, belediyelerin %53'ünün ve köylerin %47'sinin tüzel kişiliklerinin sonlandırılması (Güler, 2012a: 2) ve diğer bazı illerdeki belediye sınırlarına ilişkin değişikliklerin yapılması hususlarında yerel halkın görüşüne başvurulmamıştır.

Ek olarak 6360 sayılı Kanun, AYYÖŞ'ün 4. maddesinin 3. fıkrasıyla çelişmektedir. Kanun, ilgili fıkrada yer alan "kamu sorumlulukları genellikle ve tercihan vatandaşın en yakın olan makamlar tarafından kullanılacaktır" ifadesine rağmen vatandaşın en yakın ve tüzel kişiliğe sahip olan yerel yönetim birimlerini ortadan kaldırarak tüzel kişiliğe olmayan mahalleye dönüştürmekle hizmette halka yakınlık (yerindelik) ilkesine aykırılık oluşturmaktadır (Günel vd., 2014: 62). Başka bir ifadeyle, büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırına ve büyükşehir ilçe belediyesi sınırla-

rının ilçe mülki sınırına çekilmesine bağlı olarak mevcut köylerin, belde belediyelerinin ve il özel idarelerinin tüzel kişiliklerinin sona erdirilmesi ve tüzel kişilikleri kaldırılan köyler ile belde belediyelerinin bağlı buldukları ilçelerin mahallesi haline getirilmeleri yerindelik boyutunu zedelemiştir. Yerindelik ile ilgili kanuna yöneltilen bir başka eleştiri ise anti-demokratikliklerdir. Çünkü kararı veren kişiler sadece o köyde ya da beldede yaşayan insanlar tarafından değil, ilçede yaşayan ve seçme yeterliliğine sahip herkes tarafından seçilmiş kişilerdir. Gözler (2013: 23), belediye meclis üyelerinin kapatılan yerel yönetim birimlerinin ihtiyaçlarını yerinde takdir edemeyeceklerini ileri sürmektedir.

6360 sayılı Kanun, yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliğini zedeleyen hükümler içermesi açısından da eleştirilmektedir. Kanunun 34. maddesi ile 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi değiştirilmiş ve büyükşehir belediyelerinde valiliğe bağlı bir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezi kurulmuştur. Özer (2013: 121), merkezi idarenin taşrada yürüttüğü işlemlerle ilgili birçok misyon yüklediği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezinin, yerel özerkliğe aykırı bir şekilde merkezi idarenin yerel üzerindeki kontrolünün artmasına yol açacağını belirtmiştir. Nitekim il özel idarelerinin kaldırılıp, her büyükşehirde valiliğe bağlı Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezinin kurulması, valilik aracılığıyla ili denetlemek ve bu sayede merkezileşmeyi arttırmak olarak yorumlanmıştır (Tarhan, 2012). Diğer yandan kanunu Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) iş yükünü yerel yönetimlerle paylaşmak istememesinin bir sonucu olarak değerlendirenler olmuştur. Ayrıca Gözler (2013: 78), yerel yönetimlerin özerkliği ve güçlendirilmesi için yapılması gerekli şeyin üç tür yerel yönetimden ikisini ortadan kaldırmak değil, bu türlemlere, gerekli anayasa değişikliğini yaptıktan sonra, yeni bir tür daha eklemekten geçtiğini ifade etmiştir.

Kanuna yöneltilen bir diğer eleştiri, düzenlemenin yerel demokrasi ilkeleleriyle bağdaşmadığı düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Gözler (2013: 77), büyükşehir merkezinden 60-70 km uzaklıkta 5-10 bin nüfuslu bir ilçe belediyesinin büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürülerek yetkilerinden bir kısmının büyükşehir belediyesine devredilmesinin ve bazı noktalarda da büyükşehir belediyesinin vesayeti altına sokulmasının yerel demokrasiyle bağdaşmadığını belirtmiştir. Ayrıca seçimle gelmiş bir yerel yönetim başkanı ya da ekibinin başarılı bir katılımcı demokrasi pratiği geliştirebilmesi için yereli tanıması gerekir (Tekeli, 2014: 45). Yerel yönetim ölçeği büyüdükçe yerelin tüm iç dinamikleriyle tanınması zorlaşmaktadır.

Optimal belediye büyüklüğü ve ölçek ekonomilerine ilişkin hususlar da 6360 sayılı Kanun'a yöneltilen eleştiriler arasında yer almaktadır. Kanunun temel amaçlarından biri ölçek ekonomilerinden yararlanmaktır. Büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırına, büyükşehir ilçe belediyesi sınırlarının ise ilçe mülki sınırına genişletilmesi bu amacın bir ürünüdür. Ancak bu yapılırken büyükşehir olan illerde

belde belediyeleri ve köy yönetimleri ortadan kaldırılmıştır. Arıkboğa (2013: 75), Türkiye’de alansal düzenlemeye ihtiyaç olduğunu kabul etmekle birlikte, bu düzenlemelerin Avrupa ülkelerinde olduğu gibi zamana yayılarak, özendirme, teşvik etme, son olarak da zorlama yoluyla yapılması gerektiğini belirtmektedir. 6360 sayılı Kanun uyarınca yapılan düzenlemeler merkezi bir tarzda ve yerleşim birimlerinin özellikleri dikkate alınmadan hatta ilçe belediyesi büyüklüklerinin optimal olup olmadığı değerlendirilmeden yapılmıştır. Bu nedenle Arıkboğa (2013: 75), 6360 sayılı Kanun’u “*merkeziyetçi yerleşme yasası*” olarak nitelendirmektedir.

Son olarak, çalışmaya temel teşkil eden eleştiri ise kaynağını düzenlemenin yerel seçimlerde iktidar partisi AKP’ye kazanım sağlama güdüsüyle yapıldığı tartışmalarından almaktadır. Kanunla birlikte seçim çevreleri ve seçmen yapıları değiştirilmiştir. Anayasaya göre yerel yönetimler, karar organları seçimle oluşturulan birimler olduğu için bir yönüyle siyasal kurumlardır. Bundan ötürü büyükşehir ilçe belediyesi olmanın siyasal sonuçları ortaya çıkmakta ve bu alanlarda bir yerel iktidar mücadelesi yaşanmaktadır (İzci ve Turan, 2013: 136). İlçe kırsallarındaki belediye ve köylerin tasfiye edilmesi ve büyükşehir ilçe belediyesi seçimlerinin ilçe mülki sınırlarının tamamı kapsamında yapılması ile AKP’nin muhalefetin elinde bulunan belediyeleri almayı hedeflediğine dair görüşler ileri sürülmektedir (Sönmez, 2012). Güler (2012b: 65) de bu görüşü destekler nitelikte hükümetin, tasarımı seçim kanunu olarak gördüğünü belirtmektedir.

3. Türkiye’de Yerel Seçimler ve Seçmen Davranışı

Türkiye’nin taraf olduğu AYYÖŞ’te yerel yönetimlerin sınırlarında referandumla gidilmeden değişiklik yapılamayacağına ilişkin hüküm bulunmaktadır (Madde 5). Buna rağmen halka sorulmadan büyükşehir ilçe belediye sınırlarında değişiklik yapılması, 6360 sayılı Kanun’un seçim sonuçlarını etkileme amacı güdülerek hazırlandığına yönelik tartışmalara kapı aralamıştır. Söz konusu tartışmalara dair analizlerde Türkiye’de yerel seçimler ve bu seçimlerdeki seçmen davranışına ait bulgular önem kazanmaktadır.

Türkiye’de 2792 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan yerel seçimlerde il genel meclisi ve belediye meclisi için nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı ve muhtarlık için ise çoğunluk sistemi uygulanmaktadır (Gül vd., 2014: 128). Büyükşehir ilçe belediyesi için seçim çevresi ilgili ilçenin belediye sınırlarında yani son düzenlemeyle ilçe mülki sınırlarında yaşayan seçme yeterliliğine sahip tüm vatandaşlardır.

Seçmen davranışı, vatandaşın hakkı ve görevi olarak yönetici kadronun belirlenmesi için katıldığı eylemdir. Bu davranış, topluluk üyelerinin yöneticilerini seçme işleminin yanı sıra, kamu politikalarını etkileme amacıyla katıldıkları ortak işlevleri de kapsamaktadır (Görmez ve Sancak, 2009: 272). Türkiye’de yerel seçimlerdeki seçmen davranışının araştırıldığı çalışmalarda iki bulgu öne çıkmaktadır. Birincisi,

yerel seçimlerde seçmenin ulusal siyaset ekseninde reaksiyon gösterdiğine dair görüşür. İkincisi ise yerel dinamiklerin ulusal siyasetten bağımsız ve daha etkili olduğuna ilişkin düşüncelerden kaynaklanmaktadır.

İlk görüşü savunanlardan Akbulut (2004: 8), yerel seçimlerin ulusal siyaset ekseninde yürütüldüğünü, sonuçlarının yine ulusal siyaseti etkileyici bir özelliğe sahip olduğunu ve dolayısıyla yerel siyasetin özgün bir yapısının bulunmadığını ifade etmektedir. Benzer bir görüşe göre yerel seçimlerde seçmenler yalnızca yerel koşullara göre tutum geliştirerek oy kullanmamakta, bunun yanı sıra ulusal düzeydeki siyasetin gündeminden de etkilenmektedir (Gül vd., 2014: 113). Bu görüşlerle paralel olarak Şakacı (2009: 306), yerel seçimlerde oy verme davranışının büyük ölçüde ulusal siyasal sorunlar tarafından belirlendiğini dile getirmiştir. Yerel siyasetin özgün bir yapısının bulunmadığına inananların öne sürdükleri en güçlü argüman Türkiye’de siyasi partilerin aşırı merkezîyetçi ve lider odaklı bir yapıya sahip olmasıdır. Bu yapı nedeniyle yerel seçimlerdeki adaylar büyük ölçüde parti başkanı ve merkez yönetim tarafından belirlenmekte (Gül vd., 2014: 112) ve bu durum yerel seçimleri ulusal düzeydeki siyasetin gölgesine itmektedir.

Yerel seçimlerde, yerel aday ve faktörlerin ulusal siyasetin önünde yer aldığına dair görüşler de mevcuttur. Örneğin Kösecik (2010: 91)’e göre, yerel seçimler her ne kadar siyasi partilerin sıkı vesayeti altında geçse de, seçim sonuçlarında aday ve yerel faktörler de etkili olmaktadır. Genel ve yerel seçimlerin aynı günde yapıldığı 1999 seçimlerinden itibaren seçmenin büyükşehir belediye başkanlığı, il genel meclisi, belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimlerinde (yerelin özelliklerine göre) farklı reaksiyonlar gösterdiği görülmüştür (Çitçi, 2005: 523). Buradan hareketle yerel seçimlerde ulusal siyaset düzeyinin belirleyici olamadığı durumların da söz konusu olabileceği ifade edilebilir. Bu duruma verilebilecek en belirgin örnek ise 2009 seçimlerinde Şanlıurfa’da mevcut iktidar AKP karşısında Ahmet Eşref Fakıbaba’nın bağımsız aday olarak seçimden galip çıkmasıdır.

Türkiye’de genel seçim-yerel seçim karşılaştırmasında, sonuçların farklılık arz ettiğine yönelik görüşün temel nedeni seçimin yapıldığı yerin yerel özellikleri ve yöre insanının önceliklerinin değişkenliğidir (Görmez ve Sancak, 2009: 278). Öte yandan Kamalak (2013: 444), yerel yönetim birimi küçüldükçe ulusal siyasetin etkinliğinin azaldığını, buna karşın yerel siyasetin özelliklerinin daha baskın hale geldiğini iddia etmektedir. Tam da bu noktada, yerel yönetimlerin ölçeğini genişleten bütünşehir modeli ile büyükşehir ilçelerinde yerel siyasetin gücünün azaltılıp ulusal siyasetin daha etkin bir konuma getirildiği tartışmaları ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan Kiriş ve Şataf (2007: 91-95), ulusal siyasette tek partili hükümetlerin görevde olduğu dönemlerde yapılan yerel seçimlerin genellikle söz konusu hükümet partisi tarafından kazanıldığını ifade etmektedirler. Bu görüşün arka planında ise merkezi hükümetlerin, yerel yönetimlerde söz sahibi olmaya atfettikleri

anlam yer almaktadır. Yani merkezi yönetim, yerel seçimleri, iktidar alanlarını genişletecek bir fırsat olarak değerlendirmektedir. Toprak (2014: 319)'a göre, merkezi yöneten siyasal iktidar, kent yönetimini de kontrol etme eğilimi gösterdiği için belediye sınırlarında yerel seçimlere ilişkin model denemeleri yapmaktadır.

Türkiye'deki yerel seçimler ve seçmen davranışlarına ilişkin bu veriler ışığında 6360 sayılı Kanun'un getirmiş olduğu bütünşehir uygulaması ayrı bir önem kazanmaktadır. 2014 yılında yerel seçimlerle birlikte hayata geçirilen bu değişiklik sonrasında, coğrafi açıdan daha dar ve küçük ölçekli ilçe belediyelerinin yerini, geniş alanları kapsayan daha büyük ölçekli büyükşehir ilçe belediyeleri almıştır. Böylelikle oluşan yeni yapı için kimi çevreler, iktidar partisi AKP'nin kırsal oylar vasıtasıyla büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde avantaj sağlama amacı güttüğüne ilişkin tartışmaları gündeme getirmiştir.

6360 sayılı Kanun, belediye sınırları ilçe mülki sınırına genişletilen büyükşehir ilçelerinin yerel-siyasal yapısını derinden etkilemiştir. Bu ilçelerde yapılan büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde ilçenin tüm seçmenlerinin oy kullanması, yerelde siyasal dengelerin değişmesine yol açmakta ve bu bağlamda uygulamanın yerel seçim sonuçlarını etkileme amacı taşıdığına yönelik tartışmalara kapı aralamaktadır. Sonuç olarak, tartışmaların ana argümanı, yeni uygulamanın büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde kırsal oylar vasıtasıyla AKP'ye avantaj sağlayacağına ilişkin değerlendirmelerden oluşmaktadır.

4. 6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir İlçe Belediye Başkanlığı Seçimlerine Etkileri: Trabzon Örneği

6360 sayılı Kanun kapsamında belirlenen yeni büyükşehir belediye sınırlarının büyükşehir belediye başkanlığı seçim sonuçlarına etki edip etmediğine yönelik birçok farklı görüş ortaya konmuştur. Bu bağlamda çeşitli araştırmalar yapılarak, konu aydınlatılmaya çalışılmıştır. Ancak büyükşehir ilçe belediye sınırlarının da değişmesine rağmen yeni kanunun büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçlarına etkisi üzerine araştırma yapılmamıştır.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, söz konusu yeni uygulamanın Trabzon ili özelinde büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerine etkisini ampirik bulgularla açıklamaktır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

YSK'nın resmi internet sitesi üzerinden paylaştığı "SEÇSİS"ten alınan veriler ışığında, öncelikle 6360 sayılı Kanun öncesindeki ilçe belediye sınırlarında yer alan mahalleler tespit edilmiş, daha sonra da bu mahallelerden 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde nasıl bir sonuç çıktığına ulaşılmıştır. Son olarak, ulaşı-

lan bulgular ile mevcut sonuçlar mukayese edilmiş ve bu bağlamda birtakım değerlendirmelerde bulunulmuştur.

4.3. Araştırmanın Evreni

Araştırma evreni, Trabzon il mülki sınırlarında yer alan 18 büyükşehir ilçesinin (Ortahisar, Akçaabat, Araklı, Arsin, Beşikdüzü, Çarşıbaşı, Çaykara, Dernekpazarı, Düzköy, Hayrat, Köprübaşı, Maçka, Of, Sürmene, Şalpazarı, Tonya, Vakfikebir ve Yomra) 2012 öncesindeki ilçe belediye sınırlarında yer alan mahallelerinden oluşmaktadır. Söz konusu ilçelerin belediye sınırlarında yer alan mahalle ve seçmen sayılarındaki artış Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: İlçelerin Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalle ve Seçmen Sayılarına Ait Veriler

İLÇELER	6360 SAYILI KANUN ÖNCESİ		6360 SAYILI KANUN SONRASI	
	MAHALLE SAYISI	SEÇMEN SAYISI	MAHALLE SAYISI	SEÇMEN SAYISI
Ortahisar	42	154.795	85	215.094
Akçaabat	9	24.171	73	82.951
Araklı	5	11.312	50	33.681
Arsin	12	7.617	35	21.374
Beşikdüzü	7	8.872	34	16.420
Çarşıbaşı	6	5.020	23	11.791
Çaykara	1	1.715	32	11.505
Dernekpazarı	4	1.318	14	3.171
Düzköy	6	2.465	16	10.774
Hayrat	13	3.181	32	6.037
Köprübaşı	3	1.843	8	4.233
Maçka	4	4.592	62	19.714
Of	9	9.478	68	30.838
Sürmene	9	9.641	37	19.457
Şalpazarı	6	2.572	30	9.638
Tonya	5	5.536	21	12.271
Vakfikebir	9	9.901	44	20.175
Yomra	4	7.186	24	22.860

Tablo 1’deki karşılaştırma, yeni uygulamanın ilçe belediye ölçeklerini gerek mahalle gerekse seçmen sayısı açısından ne derece büyüttüğünü gözler önüne sermektedir. Öte yandan seçmen sayılarındaki artışta, seçme yeterliliğine sahip nüfusun artmasının da payı olduğu muhakkaktır. Ancak ilçe belediyesine katılan belde ve köylerde yaşayan ve ilk kez ilçe belediye başkanlığı için oy kullanan seçmenlerin bu artıştaki rolü daha büyüktür. Son olarak, 2014 yerel seçim sonuçlarında gelindiğin-

de, Trabzon'daki 18 büyükşehir ilçe belediye başkanlığından 16'sını AKP; kalan ikisinden birini (Düzköy) Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), diğerini (Şalpaazarı) ise Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adayı kazanmıştır.

4.4. Araştırmanın Bulguları

6360 sayılı Kanun ile birlikte büyükşehir sınırlarında yer alan belediye ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Bu yerel yönetim birimleri mahalle statüsüyle mülki sınırlarında yer aldıkları ilçe belediyelerine bağlanmıştır. Böylelikle büyükşehir ilçe belediyelerinin ölçekleri gerek nüfus gerekse kaynak bağlamında büyümüştür. Söz konusu yükselişin yerel seçim sonuçlarına yansımalarını konu edinen bu araştırmada ilk olarak önceki uygulamada ilçe belediyesi sınırlarında yer alan mahalleler tespit edilmiş ve bu mahallerdeki oyların toplamından elde edilen sonuçlara ulaşılmıştır. Öte yandan kanunun iktidar partisinin yerel seçimlerden avantaj sağlamak üzere kurgulandığı yönünde eleştirilmesinden ve ilçelerin çoğunda AKP adaylarının seçimi kazanmasından ötürü, tablolarda geçerli oy sayılarına (GOYS) ve yalnızca AKP oylarına yer verilmiştir.

Tablo 2: Önceki Uygulamada Ortahisar İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Aydınlıkevler Mah.	6.772	3.433	Kurtuluş Mah.	754	349
Bahçecik Mah.	5.668	3.333	Ortahisar Mah.	887	428
Bengisu Mah.	865	472	Pazarkapı Mah.	1.200	637
Boztepe Mah.	5.939	3.428	Sanayi Mah.	1.175	775
Cumhuriyet Mah.	2.293	990	Soğuksu Mah.	5.380	2.302
Çarşı Mah.	1.027	442	Toklu Mah.	5.499	2.679
Çömlekçi Mah.	981	540	Uğurlu Mah.	979	447
Değirmendere Mah.	2.036	1.387	Üniversite Mah.	3.226	1.664
Esentepe Mah.	2.222	1.253	Yalı Mah.	2.210	1.116
Fatih Mah.	6.179	2.869	Yenicuma Mah.	4.197	2.285
Gazipaşa Mah.	2.519	1.179	Yenimahalle	1.297	527
Gülbaharhatun Mah.	1.737	833	Yeşilova Mah.	1.099	484
Hızırbey Mah.	1.775	880	Yeşiltepe Mah.	5.149	2.584
İnönü Mah.	7.121	2.928	Zafer Mah.	183	85
İskenderpaşa Mah.	1.238	546	1 Nolu Beşirli Mah.	5.493	1.857
Kalkınma Mah.	2.801	1.621	1 Nolu Bostancı Mah.	666	340
Kanuni Mah.	568	288	1 Nolu Erdoğan Mah.	5.175	2.857
Karşıyaka Mah.	4.445	2.070	2 Nolu Beşirli Mah.	8.473	3.069
Kaymaklı Mah.	2.951	2.128	2 Nolu Bostancı Mah.	1.548	1.047
Kemerkaya Mah.	1.259	510	2 Nolu Erdoğan Mah.	8.001	3.770
Konaklar Mah.	2.188	1.242	3 Nolu Erdoğan Mah.	7.912	3.741
			TOPLAM	133.087	65.415

Ortahisar, 6360 sayılı Kanun uyarınca Trabzon il merkezinde kurulan ilçenin adıdır. Önceki uygulamada merkez ilçe 42 mahalleyi kapsamakta ve 2009 yerel seçimlerine göre kayıtlı seçmen sayısı 154.795 kişiden oluşmaktaydı. Mülki sınır uygulaması ile birlikte merkez ilçe sınırlarında yer alan belediye ve köylerin de katılımıyla Ortahisar Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 85'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 215.094'e ulaşmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Ortahisar Belediyesi'ni AKP adayı %51,6'lık oy oranı ile kazanmıştır. Eski belediye sınırlarında yer alan mahallerde ise bu oran %49,2'dir (Tablo 2). Yani yeni uygulama, seçimin akıbetini değiştirmese de, AKP'nin oy oranında %2,4'lük bir artışa yol açmıştır.

Tablo 3: Önceki Uygulamada Akçaabat İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Çolaklı Mah.	1.253	592	Osmanbaba Mah.	708	384
Dürbinar Mah.	4.296	1.966	Sarıtaş Mah.	1.225	520
Kayalar Mah.	245	164	Yaylacık Mah.	8.376	4.227
Nefsipulathane Mah.	2.307	1.071	Yeni Mahalle	2.344	1.251
Orta Mah.	3.081	1.502	TOPLAM	23.835	11.677

Önceki uygulamada 9 mahalleyi kapsayan ve 2009 yerel seçimlerine göre kayıtlı seçmen sayısı 24.171 kişiden oluşan Akçaabat ilçe belediyesi, yeni uygulama ile 73 mahalle ve 82.951 kayıtlı seçmeni kapsayan bir büyükşehir ilçe belediyesi haline gelmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Akçaabat büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimini AKP adayı %52,6'lık oy oranı ile kazanmıştır. Eski belediye sınırlarında yer alan 9 mahallede ise bu oran %49,0'dır (Tablo 3). Dolayısıyla yeni uygulama, seçimin sonucunu değiştirmemiş ancak AKP'nin oy oranında %3,6'lık bir artış yaşanmıştır.

Tablo 4: Önceki Uygulamada Araklı İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Hürriyet Mah.	960	365	Özgen Mah.	646	299
Kalecik Mah.	430	216	Yolgören Mah.	2.783	1.629
Merkez Mah.	5.463	2.926	TOPLAM	10.282	5.435

Mahalle sayısı 5'ten 50'ye, kayıtlı seçmen sayısı ise 11.312'den 33.681'e yükselen Araklı Belediyesi'nde 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimini AKP adayı %60,5'lik oy oranı ile kazanmıştır. Önceki uygulama sınırlarındaki 5 mahallenin toplamında ise bu oran %52,9'dur (Tablo 4). AKP adayı her iki durumda da seçimi kazanıyor olsa da, yeni uygulama ile birlikte AKP oylarında %7,6'lık bir artış göze çarpmaktadır.

Tablo 5: Önceki Uygulamada Arsin İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Cudibey Mah.	272	158	Nuroğlu Mah.	213	120
Cumhuriyet Mah.	840	473	Şenkaya Mah.	385	245
Fatih Mah.	847	518	Yalı Mah.	1.596	1.023
Gölcük Mah.	331	193	Yeni Mahalle	399	241
Güzelyalı Mah.	353	173	Yeşilce Mah.	524	284
Konak Mah.	155	55	Yeşiltepe Mah.	861	513
			TOPLAM	6.776	3.996

Arsin Belediyesi, önceki uygulamada 12 mahalleyi kapsamakta ve 2009 yerel seçimlerine göre belediyeye kayıtlı seçmen sayısı 7.617 kişiden oluşmaktaydı. Yeni uygulama ile birlikte ilçe mülki sınırlarında yer alan belediye ve köylerin katılımıyla Arsin Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 35'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 21.374'e ulaşmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Arsin Belediyesi'ni AKP adayı %63,4'lük oy oranı ile kazanmıştır. 6360 sayılı Kanun öncesindeki belediye sınırlarında yer alan mahallerde ise bu oran %59,0'dır (Tablo 5). Yani yeni uygulama, seçimin sonucunu değiştirmese de, AKP'nin oy oranında %4,4'lük bir artışa neden olmuştur.

Tablo 6: Önceki Uygulamada Beşikdüzü İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Adacık Mah.	561	241	Fatih Mah.	2.090	793
Beşikdağ Mah.	491	148	Nefişarlı Mah.	532	280
Cumhuriyet Mah.	2.140	763	Vardallı Mah.	984	265
Çeşmeönü Mah.	532	205	TOPLAM	7.330	2.695

Eski uygulamada 7 mahalleyi kapsayan ve 2009 yerel seçimlerine göre kayıtlı seçmen sayısı 8.872 kişiden oluşan Beşikdüzü ilçe belediyesi, yeni uygulama ile 34 mahalle ve 16.420 kayıtlı seçmeni kapsayan bir büyükşehir ilçe belediyesi haline gelmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Beşikdüzü Belediyesi'ni AKP adayı %37,0'lık oy oranı ile kazanmıştır. Önceki belediye sınırlarında yer alan 7 mahallede ise bu oran %36,8'dir (Tablo 6). Dolayısıyla yeni uygulama, seçim sonucunu etkilememiş ancak AKP'nin oy oranında %0,2'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 7: Önceki Uygulamada Çarşıbaşı İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Burunbaşı Mah.	272	89	Merkez Mah.	1.438	702
Büyükdere Mah.	1.054	491	Salova Mah.	788	330
Kerem Mah.	690	228	Zeytinlik Mah.	219	109
			TOPLAM	4.461	1.949

Mahalle sayısı 6'dan 23'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 5.020'den 11.791'e yükselen Çarşıbaşı Belediyesi'nde 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimini AKP

adayı %52,9'luk oy oranı ile kazanmıştır. Önceki uygulama sınırlarında ise bu oran %43,7'dir (Tablo 7). MHP adayının eski sınırlarda oyların %49,0'ını alması, eski uygulama ile karşılaştırıldığında, seçimin sonucunun değiştiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca AKP'nin oyları %9,2 oranında artmıştır.

Tablo 8: Önceki Uygulamada Çaykara İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Işıklı Mah.	899	600	TOPLAM	899	600

Çaykara'nın ilçe belediyesinde eski uygulamada yalnızca bir tane mahalle bulunmaktaydı ve 2009 yerel seçimlerine göre bu belediyeye kayıtlı seçmen sayısı 1.715 kişiden oluşmaktaydı. Yeni uygulama ile birlikte ilçe sınırlarında yer alan belediye ve köylerin katılımıyla Çaykara Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 32'ye, kayıtlı seçmen sayısı ise 11.505'e ulaşmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Çaykara Belediyesi'ni AKP adayı %67,3'lük oy oranı ile kazanmıştır. Önceki uygulamanın ilçe belediye sınırlarında ise bu oran %66,7'dir (Tablo 8). Dolayısıyla yeni uygulama, seçimin sonucunu değiştirmese de, AKP'nin oy oranında %0,6'lık bir artışa neden olmuştur.

Tablo 9: Önceki Uygulamada Dernekpazarı İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Güney Mah.	137	45	Merkez Mah.	407	221
Kondu Mah.	146	121	Yenicamii Mah.	140	96
			TOPLAM	830	483

Önceki uygulamada 4 mahalleyi kapsayan ve 2009 yerel seçimlerine göre kayıtlı seçmen sayısı 1.318 kişiden oluşan Dernekpazarı ilçe belediyesi, yeni uygulama ile 14 mahalle ve 3.171 kayıtlı seçmeni kapsayan bir büyükşehir ilçe belediyesi haline gelmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Dernekpazarı Belediyesi'ni AKP adayı %52,8'lik oy oranı ile kazanmıştır. Önceki belediye sınırlarında yer alan 4 mahallede ise bu oran %58,2'dir (Tablo 9). Dolayısıyla yeni uygulama, sonucu etkilememiş ancak AKP'nin oy oranında %5,4'lük bir düşüş yaşanmıştır.

Tablo 10: Önceki Uygulamada Düzköy İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Büyük Mah.	291	201	Orta Mah.	648	467
Cevizlik Mah.	274	187	Tepecik Mah.	288	171
Düzalan Mah.	392	209	Yeni Mah.	308	233
			TOPLAM	2.201	1.468

Düzköy Belediyesi, önceki uygulamada 6 mahalleyi kapsamakta ve 2009 yerel seçimlerine göre belediyeye kayıtlı seçmen sayısı 2.465 kişiden oluşmaktaydı. Bütünşehir uygulaması ile birlikte Düzköy Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 16'ya, kayıtlı seçmen sayısı ise 10.774'e yükselmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Düzköy Bele-

diyesi'ni CHP adayı %50,3'lük oy oranı ile kazanmıştır. Hâlbuki eski belediye sınırlarında yer alan mahallerde AKP adayı %66,7 oranında oy alıp birinci olmuştur (Tablo 10). Ancak yeni uygulamanın sınırlarında %46,3 oranında oy alıp ikinci olması AKP'nin seçimi kaybetmesine sebebiyet vermiştir. Dolayısıyla yeni uygulama Düzköy Belediyesi özelinde seçimin sonucunu değiştirmiş ve AKP'nin oy oranında %20,4'lük dramatik bir düşüşe neden olmuştur.

Tablo 11: Önceki Uygulamada Hayrat İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Cumhuriyet Mah.	192	144	Hürriyet Mah.	107	101
Çağlayan Mah.	42	35	Kurtuluş Mah.	81	76
Çamlıtepe Mah.	76	69	Merkez Mah.	236	187
Çaycılar Mah.	70	65	Meydanlı Mah.	63	51
Görgülü Mah.	145	127	Topaklı Mah.	56	48
G. Fatih Mah.	84	70	Yenimahalle	32	29
G. Merkez Mah.	176	140	TOPLAM	1.360	1.142

Mahalle sayısı 13'ten 32'ye, kayıtlı seçmen sayısı ise 3.181'den 6.037'ye yükselen Hayrat ilçe belediyesinde 2014 seçimlerini AKP adayı %82,7'lik oy oranı ile kazanmıştır. Önceki uygulama sınırlarında ise bu oran %84,0'dır (Tablo 11). Yeni uygulama seçimin sonucunu değiştirmese de, AKP'nin oyları %1,3 oranında azalmıştır.

Tablo 12: Önceki Uygulamada Köprübaşı İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Akpınar Mah.	229	84	Gündoğan Mah.	527	223
Fidanlı Mah.	571	118	TOPLAM	1.327	425

Köprübaşı ilçe belediyesi, önceki uygulamada 3 mahalleyi kapsamakta ve 2009 yerel seçimlerine göre belediyeye kayıtlı seçmen sayısı 1.843 kişiden oluşmaktaydı. Yeni uygulama ile birlikte ilçe mülki sınırlarında yer alan belediye ve köylerin katılımıyla Köprübaşı Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 8'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 4.233'e ulaşmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Köprübaşı Belediyesi'ni AKP adayı %36,5'lik oy oranı ile kazanmıştır. 6360 sayılı Kanun öncesindeki belediye sınırlarında yer alan mahallerde ise bu oran %32,0'dır (Tablo 12) ve AKP adayı bu oranla ikinci olabilmektedir. Çünkü eski sınırlarda MHP adayı %47,3'lük oy oranı ile birinci çıkmaktadır. Dolayısıyla yeni uygulama, seçimin sonucunu değiştirmiş ve aynı zamanda AKP'nin oy oranında %4,5'lik bir artışa neden olmuştur.

Tablo 13: Önceki Uygulamada Maçka İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Güney Mah.	273	88	Merkez Mah.	2.265	1.219
Konak Mah.	237	94	Yeşilyurt Mah.	105	26
			TOPLAM	2.880	1.427

Eski uygulamada 4 mahallesinde 4.592 kayıtlı seçmeni olan Maçka ilçe belediyesi, yeni uygulama ile 62 mahalle ve 19.714 kayıtlı seçmeni kapsayan bir büyükşehir ilçe belediyesi haline gelmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Maçka Belediyesi'ni AKP adayı %58,2'lik oy oranı ile kazanmıştır. Önceki belediye sınırlarında yer alan mahallelerde ise bu oran %49,5'tir (Tablo 13). Yani yeni uygulama, sonucu etkilememiş ancak AKP'nin oy oranında %8,7'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 14: Önceki Uygulamada Of İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Cumhuriyet Mah.	666	347	Soğukpınar Mah.	105	52
Çamlı Mah.	312	155	Sulaklı Mah.	3.101	1.570
Çamlıtepe Mah.	466	171	Yenimahalle	484	275
İrfanlı Mah.	2.944	1.343	Yukarı Kışlacık Mah.	430	191
Kaban Mah.	113	45	TOPLAM	8.621	4.149

Of'un ilçe belediye sınırlarında önceki uygulamada 9 mahalle bulunmaktaydı. 2009 yerel seçimlerine göre belediyeye kayıtlı seçmen sayısı 9.478 kişiden oluşmaktaydı. Bütünşehir uygulaması ile birlikte ilçe belediye sınırlarındaki mahalle sayısı 68'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 30.838'e ulaşmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Of Belediyesi'ni AKP adayı %52,6'lık oy oranı ile kazanmıştır. İlçenin eski belediye sınırlarında yer alan mahallerinde ise bu oran %48,1'dir (Tablo 14). Dolayısıyla, seçimin sonucu değişmese de, AKP'nin oy oranında %4,5'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 15: Önceki Uygulamada Sürmene İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Balıklı Mah.	372	177	Soğuksu Mah.	1.230	678
Çamlıca Mah.	1.090	584	Üstündal Mah.	93	45
Çarşı Mah.	1.587	872	Yemişli Mah.	1.498	803
Çavuşlu Mah.	383	193	Zeytinli Mah.	274	128
Orta Mah.	1.427	770	TOPLAM	7.954	4.250

Mahalle sayısı 9'dan 37'ye, kayıtlı seçmen sayısı ise 9.641'den 19.457'ye yükselen Sürmene Belediyesi'nde 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimini AKP adayı %58,3'lük oy oranı ile kazanmıştır. Önceki uygulama sınırlarında ise bu oran %53,4'tür (Tablo 15). Yani yeni uygulama seçimin sonucunu değiştirmemiş ancak AKP'nin oyları %4,9 oranında artmıştır.

Tablo 16: Önceki Uygulamada Şalpaazarı İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Çamkiriş Mah.	174	107	Kireç Mah.	583	236
Dereköy Mah.	466	200	Sugören Mah.	282	137
Kalecik Mah.	115	57	Turalıuşağı Mah.	301	182
			TOPLAM	1.921	919

Şalpaazarı ilçe belediyesi, eski uygulamada 6 mahalleyi kapsamakta ve 2009 yerel seçimlerine göre belediyeye kayıtlı seçmen sayısı 2.572 kişiden oluşmaktaydı. Bütünşehir uygulaması ile birlikte Şalpaazarı Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 30'a, kayıtlı seçmen sayısı ise 9.638'e yükselmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Şalpaazarı büyükşehir ilçe belediye başkanlığını MHP adayı %51,9'luk oy oranı ile kazanmıştır. Hâlbuki eski belediye sınırlarında yer alan mahallerde AKP adayı %47,8 oranında oy alıp birinci olmuştur (Tablo 16). Seçilen MHP adayı ise eski sınırlarda %43,1 oy alıp ikinci olabilmıştır. Ancak yeni uygulamanın sınırlarında AKP'nin %38,6 oranında oy alıp ikinci olması seçimi kaybetmesine neden olmuştur. Eski ilçe belediye sınırlarında ikinci olan MHP adayının, eski uygulamadaki köy ve beldelerden oluşan mahallelerde aldığı oylar AKP adayını geçmesini sağlamıştır. Yani yeni uygulama Şalpaazarı Belediyesi özelinde seçimin sonucunu değiştirmiş ve AKP'nin oy oranında %9,2'lik bir düşüşe yol açmıştır.

Tablo 17: Önceki Uygulamada Tonya İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Büyük Mah.	930	308	Orta Mah.	1.121	259
Kaleönü Mah.	1.255	656	Yenimahalle	533	323
Karşular Mah.	862	276	TOPLAM	4.701	1.822

Tonya Belediyesi, önceki uygulamada 5 mahalle ve 5.536 kayıtlı seçmen den oluşmaktaydı. Yeni uygulama ile birlikte ilçe mülki sınırlarında yer alan belediye ve köylerin katılımıyla Tonya Belediyesi'ndeki mahalle sayısı 21'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 12.271'e ulaşmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Tonya büyükşehir ilçe belediye başkanlığını AKP adayı %53,5'lik oy oranı ile kazanmıştır. 6360 sayılı Kanun öncesindeki belediye sınırlarında yer alan mahallerde ise bu oran %38,8'dir (Tablo 17) ve AKP adayı bu oranla ancak ikinci olabilmektedir. Çünkü eski sınırlarda CHP adayı %56,8'lik oy oranı ile birinci çıkmaktadır. Dolayısıyla yeni uygulama, seçimin sonucunu değiştirmiş ve aynı zamanda AKP'nin oy oranında %14,7'lik bir artışa neden olmuştur.

Tablo 18: Önceki Uygulamada Vakfıkebir İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Büyükliman Mah.	735	421	Hürriyet Mah.	448	215
Cumhuriyet Mah.	548	132	Kemaliye Mah.	2.928	1.498
Çamlık Sahil Mah.	146	49	Kirazlık Mah.	232	108
Çarşı Mah.	1.345	669	Körez Mah.	445	198
Hacıköy Mah.	785	369	TOPLAM	7.612	3.659

Önceki uygulamada 9 mahalleyi kapsayan ve 2009 yerel seçim verilerine göre kayıtlı seçmen sayısı 9.901 kişiden oluşan Vakfıkebir ilçe belediyesi, yeni uygulama ile 44 mahalle ve 20.175 kayıtlı seçmeni kapsayan bir büyükşehir ilçe belediye-

si haline gelmiştir. 2014 yerel seçimlerinde Vakfıkebir büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimini AKP adayı %54,9'luk oy oranı ile kazanmıştır. Önceki belediye sınırlarında yer alan 9 mahallede ise bu oran %48,1'dir (Tablo 18). Dolayısıyla yeni uygulama, seçimin sonucunu değiştirmemiş ancak AKP'nin oy oranında %6,8'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 19: Önceki Uygulamada Yomra İlçesi Belediye Sınırlarında Yer Alan Mahalleler

MAHALLE	GOYS	AKP	MAHALLE	GOYS	AKP
Çamlıca Mah.	480	258	Namıkkemal Mah.	840	489
Gürsel Mah.	841	498	Sancak Mah.	4.743	2.652
			TOPLAM	6.904	3.897

Mahalle sayısı 4'ten 24'e, kayıtlı seçmen sayısı ise 7.186'dan 22.860'a yükselen Yomra Belediyesi'nde 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimini AKP adayı %63,8'lik oy oranı ile kazanmıştır. Önceki uygulama sınırlarında ise bu oran %56,4'tür (Tablo 19). Yani yeni uygulama seçim sonucunu değiştirmemiş ancak AKP'nin oyları %7,3 oranında artmıştır.

5. Sonuç

Büyükşehir ilçe belediyelerine ilişkin yeni düzenleme, yerel siyaset ve seçimler açısından önemli gelişmelere yol açmıştır. Büyükşehirlerdeki belediye sayısı ilçe sayısına eşitlenmiş ve mevcut ilçe belediyelerinin ölçeği gerek kaynaklar gerekse nüfus açısından büyümüştür. Öte yandan 6360 sayılı Kanun çerçevesinde belirlenen büyükşehir ilçe belediye sınırlarının, belediye başkanlığı seçimlerinde iktidar partisi AKP'ye avantaj sağlayacağı yönünde tartışmalar yaşanmıştır. Bu tartışmaların arka planını ise kırsal oyların genel eğiliminin iktidar partisi AKP yönünde olması oluşturmaktadır.

2009'daki yerel seçimlerde, Trabzon'un 18 ilçesindeki duruma bakıldığında; AKP'nin 12, CHP'nin 2, MHP'nin 1, Demokrat Parti'nin (DP) 1 ve bağımsız adayların kazandığı 2 ilçe belediye başkanlığı mevcuttur. 2014 yerel seçimlerinde ise AKP 16, CHP ve MHP 1'er büyükşehir ilçe belediye başkanlığı kazanmıştır. Rakamlara bakıldığında AKP'nin kazandığı belediye sayısında bir artış görülmektedir.

Ancak bu artışın yalnızca yeni uygulama çerçevesinde değerlendirilmesi indirgemeci bir tutum olacağından, çalışmada, eski uygulama sınırlarında yer alan mahallelerdeki 2014 yerel seçimleri büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimi verilerinden yararlanılmıştır. Başka bir deyişle, 2009 yerel seçimlerindeki ilçe belediye sınırları araştırma evreni olarak belirlenip, bu alandaki 2014 büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçim verileri tespit edilmiştir. Dolayısıyla yeni uygulamanın büyükşehir ilçe belediye başkanlığı seçimlerine etkileri, ulaşılan bulgular ve mevcut durum arasındaki karşılaştırma neticesinde değerlendirilmiştir.

Tablo 20: Trabzon'un İlçelerinde Önceki ve Şimdiki Uygulamanın Karşılaştırması

İLÇELER	6360 SAYILI KANUN ÖNCESİNDEKİ İLÇE BELEDİYE SINIRLARINA İLİŞKİN 2014 YEREL SEÇİM VERİLERİ			6360 SAYILI KANUN SONRASINDAKİ İLÇE BELEDİYE SINIRLARINA İLİŞKİN 2014 YEREL SEÇİM VERİLERİ			FARK
	GOYS	AKP OY	ORAN	GOYS	AKP OY	ORAN	
Ortahisar	133.087	65.415	49,2%	179.878	92.762	51,6%	2,4%
Akçaabat	23.835	11.677	49,0%	71.307	37.535	52,6%	3,6%
Araklı	10.282	5.435	52,9%	26.500	16.023	60,5%	7,6%
Arsin	6.776	3.996	59,0%	17.991	11.404	63,4%	4,4%
Beşikdüzü	7.330	2.695	36,8%	13.762	5.087	37,0%	0,2%
Çarşıbaşı	4.461	1.949	43,7%	10.225	5.414	52,9%	9,3%
Çaykara	899	600	66,7%	8.847	5.951	67,3%	0,5%
Dernekpazarı	830	483	58,2%	2.505	1.323	52,8%	-5,4%
Düzköy	2.201	1.468	66,7%	9.022	4.175	46,3%	-20,4%
Hayrat	1.360	1.142	84,0%	4.604	3.808	82,7%	-1,3%
Köprübaşı	1.327	425	32,0%	3.286	1.199	36,5%	4,5%
Maçka	2.880	1.427	49,5%	16.763	9.751	58,2%	8,6%
Of	8.621	4.149	48,1%	24.809	13.044	52,6%	4,5%
Sürmene	7.954	4.250	53,4%	15.155	8.841	58,3%	4,9%
Şalpazarı	1.921	919	47,8%	8.163	3.151	38,6%	-9,2%
Tonya	4.701	1.822	38,8%	10.176	5.443	53,5%	14,7%
Vakfıkebir	7.612	3.659	48,1%	16.997	9.329	54,9%	6,8%
Yomra	6.904	3.897	56,4%	19.151	12.211	63,8%	7,3%

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre, Trabzon'un 18 ilçesinin 14'ünde ilçe belediye ölçeğinin artırılması ve sınırların ilçe mülki sınırına genişletilmesi AKP'nin oylarını arttırmıştır. AKP'nin eski uygulamaya göre oylarını arttırdığı 14 ilçeden oransal açıdan en çok dikkat çekenleri; Tonya (+%14,7), Çarşıbaşı (+%9,2), Maçka (+%8,7) ve Araklı (+%7,6) ilçeleridir. AKP'nin oylarının eski uygulamaya göre azaldığı ilçeler ise; Düzköy (-%20,4), Şalpazarı (-%9,2), Dernekpazarı (-%5,4) ve Hayrat (-%1,3) ilçeleridir (Tablo 20). Bu 4 ilçe denize kıyısı bulunmama ve gerek nüfus gerekse kaynaklar açısından küçük ölçekli olma açısından ortak özellikler barındırmaktadır. Öte yandan yeni uygulamanın seçimin akıbetini değiştirdiği ilçeler de mevcuttur. Ancak bu tek yönlü bir değişim olmamıştır. AKP, eski uygulama standartlarına göre kaybedecekken 3 ilçeyi kazanmıştır. Çarşıbaşı ve Köprübaşı'nda MHP, Tonya'da ise CHP eski uygulamanın mahallelerinde birinci parti çıkmıştır (Tablo 21). Dolayısıyla belediye ölçeğinin genişlemesi bu ilçelerde AKP'ye avantaj sağlamıştır.

Tablo 21: AKP'nin Eski Uygulama Standartlarına Göre Kaybedecekken Kazandığı İlçeler

İLÇE	GOYS	AKP		RAKİP PARTİ		EN ÇOK OYU ALAN PARTİ	
		OY	ORAN	OY	ORAN	ESKİ UYG.	YENİ UYG.
Çarşıbaşı	4.461	1.949	43,7%	2.186	49,0%	MHP - 49,0%	AKP - 52,9%
Köprübaşı	1.327	425	32,0%	628	47,3%	MHP - 47,3%	AKP - 36,5%
Tonya	4.701	1.822	38,8%	2.668	56,8%	CHP - 56,8%	AKP - 53,5%

Ancak bununla birlikte AKP, iki ilçeyi de eski uygulama standartlarına göre kazanacakken kaybetmiştir. Düzköy ve Şalpazarı'ndaki eski belediye sınırlarında AKP adaylarının birinci gelmelerine rağmen, ölçeğin genişlemesi bu kez AKP'ye dezavantaj teşkil etmiştir (Tablo 22). 18 ilçeden yalnızca ikisini kaybeden AKP'nin, bu ilçeleri eski uygulama standartlarına göre kazanacakken kaybetmesi araştırmanın ilgi çekici sonuçlarından birisidir.

Tablo 22: AKP'nin Eski Uygulama Standartlarına Göre Kazanacakken Kaybettiği İlçeler

İLÇE	GOYS	AKP		RAKİP PARTİ		EN ÇOK OYU ALAN PARTİ	
		OY	ORAN	OY	ORAN	ESKİ UYG.	YENİ UYG.
Düzköy	2.201	1.468	66,7%	616	28,0%	AKP - 66,7%	CHP - 50,3%
Şalpazarı	1.921	919	47,8%	828	43,1%	AKP - 47,8%	MHP - 51,9%

Özetle, 6360 sayılı Kanun ile ortaya çıkan "bütünşehir" uygulaması, Trabzon'daki 18 büyükşehir ilçesinden yalnızca 4'ünde AKP'nin oy oranlarının azalmasına yol açmıştır. Genel olarak AKP'nin oy oranlarında bu uygulama ile bir artış yaşandığı söylenebilir. Ancak yeni uygulamanın seçim sonucuna etkisi açısından AKP için yalnızca avantajlı durumlar ortaya çıkmamıştır. Üç ilçeyi eski uygulama standartlarına göre kaybedecekken kazanmış olsa da, iki ilçeyi yeni uygulama standartları nedeniyle kazanacakken kaybetmiştir.

Kaynaklar

6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *Resmi Gazete*, Tarih: 06.12.2012, Sayı: 28489.

AKBULUT, Ö. (2004). Yerel Seçimlerin Yerelliği. *Kamu Yönetimi Dünyası*, 5 (17), 43-48.

ARIKBOĞA, E. (2013), Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli. *Yerel Politikalar*, (3), 48-96.

ARIKBOĞA, E. (2015). Büyükşehir Yönetim Sistemi: Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri, *Yerel Yönetimler*, (Ed. Kemal Görmez), Ankara: Orion, 187-223.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, *Resmi Gazete*, Tarih: 03.10.1992, Sayı: 21364.

ÇİTÇİ, O. (2005). *Yerel Seçimler Coğrafyası*. Ankara: TODAİE.

ÇUKURÇAYIR, M. A. (2014). Mülki İdareyi Yeniden Düşünmek. *İdarecinin Sesi*, (162), 23-27.

GÖRMEZ, K. ve SANCAK, H. (2009). Türkiye’de Yerel Siyasette Seçmen Davranışının Dönüşümü: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları*, (Eds. Kemal Görmez ve Mustafa Ökmen), İstanbul: Beta, 271-295.

GÖZLER, K. (2013). 6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler: Yirmi Dokuz İlde İl Özel İdareleri ve Köylerin Kaldırılması ve İlçe Belediyelerinin Büyükşehir İlçe Belediyelerine Dönüştürülmesi Anayasamıza Uygun Mudur. *Legal Hukuk Dergisi*, 11(122), 37-82.

GÜL, H., KİRİŞ, H. M., NEGİZ, N. ve GÖKDAYI, İ. (2014). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Ankara: Detay.

GÜLER, B. A. (2012a). Hükümetin Ekim 2012 Tarihli Yasa Tasarısı Üzerine. <http://www.yayved.org/id256-gorusler/hukumet-yerel-yonetimlerden-vaz-geciyor-mv-pro-f-dr-birgul-ayman-quler.php>, (Erişim: 09.07.2016).

GÜLER, B. A. (2012b). Bütünşehir Belediyesi TBMM Komisyon Görüşmeleri. <http://www.birgulaymanquler.net/files/BUTUNSEHIR.pdf>, (Erişim: 09.07.2016).

GÜNAL, A., ATVUR, S., ve DERNEK, K. O. (2014). 6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3), 55-70.

İZCİ, F. ve TURAN, M. (2013). Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 117-152.

KAMALAK, İ. (2013). Yerelin Yerel Seçimlere Etkisi: Belediye Başkan Adayları Üzerinden Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 419-446.

KİRİŞ, H. M. ve ŞATAF, C. (2007). İktidardan Olmak ya da Olmamak: Türkiye’de Belediyelerin Çıkmazı. *Yerel Siyaset*, 2(15), 359-369.

KÖSECİK, M. (2010). Türkiye’de Yerel Seçimler: Ulusal Politikanın Etkisinde 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri. *Yerel Siyaset*, 4(37), 79-91.

ÖZER, M. A. (2013). Yerel Yönetimler Reformunda Reform: 6360 Sayılı Kanun’un Düşündükleri. *Yerel Politikalar*, (3), 97-126.

SÖNMEZ, M. (2012). Ak Parti Rejiminin Büyükşehir Oyunu. <http://mustafa.sonmez.net/?p=2546>, (Erişim: 09.08.2016).

ŞAKACI, B. K. (2009). Yerel Yönetim Seçim Sistemi ve Öneriler Yöntemi. *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları*, (Eds. Kemal Görmez ve Mustafa Ökmen), İstanbul: Beta, 297-316.

TARHAN, E. (2012). Büyükşehir Kanun Tasarısı. <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/tarhan-erdem/buyuksehir-kanun-tasarisi-1103329/>, (Erişim: 09.08.2016).

TEKELİ, İ. (2014). Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Katılımcı Demokrasi Pratiğinin Geliştirilmesi Üzerine Yorumlar. *Katılımcı Yerel Yönetim*, (Ed. İnan İzci), İstanbul: Kalkedon, 39-50.

TOPRAK, Z. (2014). *Yerel Yönetimler*. Ankara: Siyasal.

UZUN, A. ve ÇOLAK, Ç. D. (2016). 6360 Sayılı Kanun Kapsamında Kapatılan Geyikli ve Söğütlü Belde Belediyelerindeki Yerel Vatandaşların Yeni Yapıya İlişkin Algı ve Tutumlarına İlişkin Bir Araştırma. *13. KAYFOR Bildiri Kitabı*, Konya, 1450-1474.